

VZNIK A VÝVOJ STÁTU IZRAEL

- 1897 — 1. sionistický kongres
- 1916 — Sykes-Picotova dohoda
- 1917 — Balfourova deklarace
- 1921 — ustavení britské mandátní správy
- 1936 — arabská generální stávka
- 1937 — Peelova komise
- 1938 — arabské povstání
- 1939 — omezení židovského přistěhovalectví
- 1947 — plán OSN na rozdělení
- 1948 — vznik Státu Izrael; válka za nezávislost
- 1952 — smlouva o odškodnění se SRN
- 1956 — suezská krize
- 1967 — šestidenní válka
- 1970 — vytlačení OOP z Jordánska
- 1973 — jomkipurská válka



- mírová smlouva s Egyptem — 1979
- vybombardování iráckého reaktoru — 1981
- 1. libanonská válka — 1982
- počátek 1. intifády — 1987
- 1. válka v Zálivu — 1990-91
- dohody z Osla — 1993
- mír s Jordánskem — 1994
- zavražděn J. Rabin — 1995
- počátek intifády Al-Aksá — 2000
- stažení z Gazy — 2005
- 2. libanonská válka — 2006

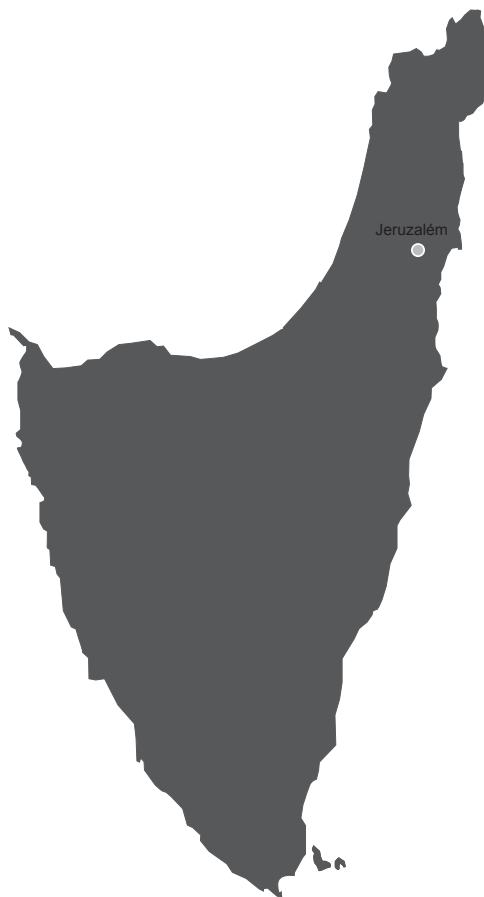


**Stát Izrael
1949-1967**

Moderní národní hnutí, jako jeden z klíčových modernizačních procesů 19. století, mělo ohlas i mezi evropskými Židy. Jejich situace však byla komplikovaná, neboť, na rozdíl od většiny ostatních moderních národů, neobývali kompaktní území, ale byli v minulosti donuceni žít rozptýleně. Proto se klíčovým tématem stala otázka asimilace, tedy zda splynout s většinovými národy a ponechat tak židovství na úrovni kulturní odlišnosti, či zda vytvořit plnohodnotný moderní židovský národ, včetně úsilí o naplnění jednoho z klíčových cílů moderních národů, totiž národního státu. Tato druhá možnost tvořila základ sionistického hnutí.

Po zamítnutí některých jiných variant se sionisté sjednotili na tom, že židovský stát má vzniknout přibližně na území starověkého židovského království. Pro realizaci tohoto plánu bylo nutné překonat dva klíčové problémy. Množství Židů, žijících na tomto území, bylo v daný moment nízké, většinu na tehdy nepřilíš obydleném území jednoznačně představovali Arabové. Proto bylo třeba podporovat a popularizovat židovskou imigraci. Druhou překážkou byl postoj velmocí, bez jejichž souhlasu zůstával celý projekt jen na papíře. To platilo jak v éře Osmanské říše, tak v období meziválečné britské mandátní správy, kdy se navíc začíná projevovat ještě problém třetí, totiž rostoucí nesouhlas původně víceméně lhostejných místních Arabů.

Po druhé světové válce si Britové uvědomují svou neschopnost celý problém vyřešit a v situaci, kdy hlavní britské teritoriální zájmy směřují jinam, oznamují, že otázku vzniku nového státu či států přesouvají na nově ustavenou OSN. Ta schválila plán, počítající s vytvořením dvou států, židovského a arabského, přičemž oblast Jeruzaléma měla být nadále pod mezinárodním dohledem. Vzhledem k tomu, že osídlení bylo etnicky příliš promísené a ani jeden z navrhovaných států by netvořil kompaktní územní celek, nepřicházelo vůbec v úvahu, že by schválený plán byl někdy realizován. Reakcí okol-



**Stát Izrael
po roce 1967**

ních arabských států na vyhlášení Státu Izrael byl společný vojenský útok, vedený snahou vzniku židovského státu zabránit silou. Stát Izrael však, i zásluhou vojenské pomoci ze zahraničí, například z Československa, svou existenci uhájil, navíc na území, jež zahrnovalo větší plochu, než předpokládal původní plán OSN. Naproti tomu plánovaný nový arabský stát nevznikl, jeho území si kromě Izraele rozdělily i okolní arabské státy, jež existenci Izraele navzdory výsledku války odmítaly uznat.

Vítězství ve válce za nezávislost vyvolalo velkou euforii a podpořilo další imigrační vlnu, byť nově příchozí Židé, automaticky získávající izraelské občanství, věděli, že se nejednalo o poslední z arabsko-izraelských válek. Další příšla v souvislosti s egyptskou snahou o zestátnění suezského průplavu, ale společné vojenské akce Izraele, Británie a Francie nezískaly podporu USA a skončily bez výrazných výsledků.

Jinak to už bylo při šestidenní válce, kdy se Izrael rozhodl různě zareagovat na koordinované přesuny vojsk arabských států, signalizující připravovaný mohutný protizraelský útok. Izraelské vojenské akce znamenaly bezprecedentní úspěch, neboť došlo nejen k jasnému izraelskému vojenskému vítězství, ale toto vítězství bylo vyjádřeno územními zisky, důležitými jak co do rozsahu (přesahovaly velikostí území Izraele před válkou), tak co do důležitosti (především obsazení celého města Jeruzalém).

Nejblíže porážce byl Izrael při jomkipurské válce, kdy využily arabské státy k útoku dobu velkého židovského svátku. Ovšem poté, co se Izrael nakonec ubránil, vznikla otázka, zda pro arabské sousedy nenastal čas smířit se s jeho existencí. Klíčový byl postoj Egypta, nejsilnějšího ze sousedních států. Uzavření mírové smlouvy, spjaté s postupným předáním Sinajského poloostrova zpět Egyptu, znamenalo historický přelom, i když reakce ostatních arabských států byla negativní a egyptský prezident Sadat byl i kvůli podpisu dohody zavražděn radikálními muslimy. Od 80. let totiž bez účasti egyptských vojenských sil nedávala další velká arabsko-izraelská válka smysl a klíčovým problémem se stala otázka vztahu mezi Izraelem a Palestinci, tedy Araby, vyhláškujícími nárok na vznik vlastního státu, ležícího přinejmenším na části izraelského území.

Po konfliktech v 80. letech byl v dalším desetiletí zahájen mírový proces, směřující ke vzniku palestinského státu. Ten sice přinesl řadu konkrétních výsledků, včetně ustavení palestinské správy, ale vytvoření dvou plnohodnotných a vzájemně se respektujících států se vždy zarazilo buď na ideovém nepřátelství, nebo na některém z konkrétních problémů, ať už to byl požadavek návratu palestinských uprchlíků na území Izraele, otázka existence židovských osad na palestinských územích, teroristické útoky či odlišné představy územního vymezení.



**Stát Izrael
po roce 1982**